

Міністерство освіти і науки України
Управління освіти, науки та молоді Волинської облдержадміністрації
Комунальна установа “Волинська обласна Мала академія наук”

ПОГОДЖЕНО

Протокол засідання вченої ради
Волинського інституту
післядипломної педагогічної освіти
від 26 вересня 2017 року № 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ управління освіти, науки та
молоді Волинської
облдержадміністрації
від 17 жовтня 2017 року № 576

Навчальна програма
з позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
секції “Німецька мова”

1 рік навчання

Автор:

Пасик Людмила Адамівна – керівник секції німецької мови комунальної установи “Волинська обласна Мала академія наук”, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри німецької філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Рецензенти:

Рись Лариса Федорівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Бєлих Оксана Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Опанування іноземними мовами стає обов'язковим у сучасному житті, завдяки цьому маємо можливість розширювати свій світогляд, знаходити нових друзів, спілкуватися без кордонів, досягати нових вершин пізнання. Знання мови допомагає дітям та молоді самореалізуватися, знайти своє місце у суспільстві, вибрати правильні життєві орієнтири, оскільки вивчення мови – це знайомство з культурою і традиціями, різними сферами життя інших народів і водночас збагачення свого інтелектуального рівня.

Навчальна програма реалізується у секції німецької мови дослідницько-експериментального напрямку позашкільної освіти та спрямована на учнів віком від 14 до 17 років.

Програма розроблена на основі робочої навчальної програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Німецька мова – 10-11 класів. Профільний рівень» та робочої навчальної програми з дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова), освітньої програми Англійська мова з внесеними змінами відповідно до вікових особливостей учнів та створена відповідно до вимог Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти з навчального предмету «Німецька мова». Відмінними ознаками даної навчальної програми є наявність в ній розділу “Науково-дослідницька робота”. Особливий акцент в програмі зроблено на ознайомленні учнів зі специфікою проведення науково-дослідницької діяльності.

Практична мета програми полягає у формуванні в учнів лінгвістичної, комунікативної та лінгвокраїнознавчої компетенції. Лінгвістична компетенція охоплює знання системи мови і правила її функціонування в процесі іншомовної комунікації. Комунікативна компетенція передбачає вміння сприймати та відтворювати іншомовне мовлення відповідно до умов мовленнєвої комунікації. Лінгвокраїнознавча компетенція включає в себе знання про основні особливості соціокультурного розвитку країни, мова якої вивчається, і вміння

здійснювати свою мовленнєву поведінку відповідно до цих особливостей. Навчальна дисципліна «Друга іноземна мова (німецька)» повинна сприяти формуванню в учнів інтегральних світоглядних рис, гуманітарної, наукової та політичної культури, естетичному вихованню філологічного світогляду.

Основні завдання програми:

1) закріплення в учнів навичок правильної вимови звуків, словесного наголосу німецьких слів та володіння основними інтонаційно-ритмічними моделями німецького усного мовлення;

2) засвоєння учнями відповідного лексичного та граматичного матеріалу, синтаксису, моделей словотвору;

3) формування в учнів вмінь та навичок читання, аудіювання, усного (монологічного й діалогічного) та писемного мовлення сучасною німецькою мовою;

4) розвиток в учнів умінь самостійної роботи над мовним матеріалом та навичок написання наукової роботи (аналіз та виклад теоретичної частини та практичне застосування).

Навчальна програма передбачає 1 рік навчання:

– вищий рівень – 144 год. на рік, 4 год. на тиждень.

Загальними принципами організації навчально-виховного процесу є: науковість, синтез інтелектуальної і практичної діяльності, індивідуальний підхід, послідовність і поступовість викладення матеріалу.

Програма гуртка може використовуватися під час проведення занять у групах індивідуального навчання, які організуються відповідно до Положення про порядок організації індивідуальної та групової роботи в позашкільних навчальних закладах, що затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 11.08.2004 р. № 651 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 1123 від 10.12.2008р.).

Вищий рівень

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

	Розділ, тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	2		2
2.	Розділ 1. Тема 1: Мови та біографії. Організація наукового дослідження. Kausalsätze Superlativ der Adjektive.	4	8	12
3.	Розділ 1. Тема 2: Сім'я. Основні методи наукового дослідження та їх практичне застосування при написанні учнівської науково-дослідницької роботи. Genitiv Objektsätze mit dass.	4	8	12
4.	Розділ 1. Тема 3: Подорожі та мобільність. Оформлення дослідницької роботи. Modalverbsollen.	4	8	12
5.	Розділ 2. Лінгвістика як галузь науки.	4	-	4
6.	Оформлення бібліографії.	4	-	4
7.	Розділ 3. Тема 1: Активний відпочинок. Основні засади когнітивної лінгвістики. Reflexivverben.	4	8	12
8.	Розділ 3. Тема 2: ЗМІ. Комунікативна лінгвістика як наука: її сутність, основні положення, методи. Objektsätze mit ob.	4	10	14
9.	Розділ 3. Тема 3: Вихід у світ. Вербальні та невербальні компоненти спілкування. Relativsatz.	4	10	14
10.	Розділ 3. Тема 4: Вдома. Сутність комунікативного акту. Präpositionen mit Dativ Nebensätze mit wenn.	4	8	12

11.	Розділ 3. Тема 5: Пізнаємо культуру. Стратегії мовленнєвого спілкування. Wechselpräpositionen.	4	10	14
12.	Розділ 3. Тема 6: Робота. Поняття дискурсу, його типи і характеристики. Sätze mit weil und denn.	2	8	10
13.	Розділ 3. Тема 7: Свята і подарунки. Доповіді учнів за обраною науковою тематикою. Nebensätze mit obwohl.	2	8	10
14.	Розділ 3. Тема 8: Почуття. Підготовка учнів до обласного конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт. Das Verb "lassen". Relativsatz.	2	10	12
	Всього:	48	96	144

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Мови та біографії. Організація наукового дослідження (12 год.)

Теоретична частина. Організація наукового дослідження. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження. Мета і завдання дослідницької роботи.

Практична частина. Виконання інтернет-дослідження на тему «Учнівські науково-дослідницькі роботи, їх види, особливості та відмінність від наукових робіт вчених-дорослих». Kausalsätze. SuperlativderAdjektive.

2. Сім'я. Основні методи наукового дослідження та їх практичне застосування при написанні учнівської науково-дослідницької роботи (12 год.)

Теоретична частина. Загальні і спеціальні методи дослідження, методика визначення матеріалу та об'єкта дослідження. Принципи збору інформаційного матеріалу, ознайомлення з науковою літературою, запис бібліографії.

Практична частина. Робота в бібліотеці за системним та алфавітним каталогами. Складання тематичних виписок, тез. Написання дослідницької роботи. Лексика по темі сім'я. Genitiv. Objektsätze mit dass

3. Подорожі та мобільність. Оформлення дослідницької роботи (12 год.)

Теоретична частина. Правила оформлення дослідницької роботи. Варіанти наочних матеріалів для захисту науково-дослідницької роботи. Підготовка доповіді. Правила складання плану захисту наукової роботи. Культура мовлення під час ведення дискусії.

Практична частина. Підготовка мультимедійної презентації. Складання плану захисту роботи. Виголошення доповіді. Обговорення виступів. Лексика по темі Подорожі та мобільність. Modalverbsollen.

5. Лінгвістика як галузь науки (4 год.)

Теоретична частина. Предмет, завдання, галузі лінгвістики. Вибір сфери дослідження.

6. Оформлення бібліографії (4 год.)

Теоретична частина. Ознайомлення із типами існуючих стандартів, їх аналіз. Варіанти оформлення списку літератури.

7. Активний відпочинок. Основні засади когнітивної лінгвістики (12 год.)

Теоретична частина. Предмет когнітивної лінгвістики. Зміст і основні завдання когнітивної лінгвістики. Місце когнітивної лінгвістики в системі наук.

Практична частина. Лексика по темі «Активний відпочинок». Reflexivverben.

8. ЗМІ. Комунікативна лінгвістика як наука: її сутність, основні положення, методи (14 год.).

Теоретична частина. Комунікативна лінгвістика як наука, її сутність, основні положення, методи. Предмет і завдання комунікативної лінгвістики. Її взаємозв'язок з іншими галузями знань.

Практична частина. Лексика по темі ЗМІ. Objektsätze mit ob.

9. Вихід у світ. Вербальні та невербальні компоненти спілкування (14 год.).

Теоретична частина. Елементарні компоненти і засоби комунікації. Канали комунікації. Комунікативний шум. Вербальні та невербальні компоненти спілкування. Зворотний зв'язок.

Практична частина. Relativsatz.

10. Вдома. Сутність комунікативного акту(12 год.).

Теоретична частина. Поняття комунікативного акту. Складові комунікативного акту.

Практична частина. Лексика по темі «Вдома». Präpositionen mit Dativ. Nebensätze mit wenn

11. Пізнаємо культуру. Стратегії мовленнєвого спілкування. Сутність комунікативного акту (14 год.).

Теоретична частина. Сутність комунікативних інтенцій. Стратегії мовленнєвого спілкування. Складові стратегії спілкування. Комунікативна мета. Комунікативна компетенція, комунікативна тактика.

Практична частина. Лексика по темі «Пізнаємо культуру». Wechselpräpositionen.

12. Робота. Поняття дискурсу, його типи і характеристики (10 год.).

Теоретична частина. Дискурс як процес і найзагальніша категорія організації мовного коду в спілкуванні. Типи дискурсів. Співвідношення понять текст і дискурс.

Практична частина. Sätze mit weil und denn.

13. Свята і подарунки. Доповіді учнів за обраною науковою тематикою. (10 год.).

Теоретична частина. Підготувати доповідь по темі дослідження.

Практична частина. Виступити з доповіддю. Nebensätze mit obwohl.

14. Почуття. Підготовка учнів до обласного конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт(12 год.).

Теоретична частина. Підготувати учнів до конкурсу-захисту.

Практична частина. Das Verb "lassen". Relativsatz.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Після опанування програми *вихованці мають знати:*

- основні положення базових лінгвістичних дисциплін;
- науковий термінологічний апарат;
- методи наукових досліджень та методи й процедури лінгвістичного аналізу;
- вимоги щодо оформлення наукової роботи, а саме: вступу, висновків, списків використаних джерел, ілюстративних джерел, додатків;
- основні граматичні явища, співвідношення їх форми та значення;
- словотвірні морфеми та моделі;
- основні граматичні та лексичні особливості перекладу вивченого вокабуляру;
- лексику за темами, що вивчаються.

Вихованці мають вміти:

- демонструвати знання явищ, які характеризують систему мови та її функціонування, на прикладах рідної мови та іноземної мови;
- засвоїти і вміти застосовувати лінгвістичну термінологію;
- володіти методикою лінгвістичного аналізу, вміти використовувати різноманітні методи мовознавства;
- аналізувати мову в її сучасному стані, користуючись системою основних понять і термінів загального мовознавства, орієнтуватися в дискусійних питаннях сучасного мовознавства;
- застосовувати теоретичні знання, отримані в межах курсу, для аналізу окремих рівнів мови і вирішення конкретних задач на різнорівневому мовному матеріалі;
- проводити під науковим керівництвом локальні дослідження на основі існуючих методик в конкретній вузькій галузі мовознавства з формулюванням аргументованих умовиводів і висновків;
- розуміти на слух монологічну та діалогічну мову;
- виступати з повідомленнями з питань по темах, зазначених програмою та з суспільно-політичної тематики;
- брати участь у бесіді-обговоренні;
- передавати в усній та письмовій формах здобуту при читанні інформацію як рідною, так і німецькою мовою;
- розпізнавати граматичні явища та співвідносити їх форму зі значенням при читанні, аналізі та роботі з текстом.

Вихованці мають набути досвід:

- аналізу, обробки та класифікації теоретичного і практичного мовного матеріалу;
- підготовки до проведення лінгвістичного експерименту, його виконання та обробки отриманих результатів;
- практичного застосування теоретичних знань при аналізі та узагальненні результатів лінгвістичних експериментів;
- підготовки виступу і презентації по результатах дослідження;
- написання тестування;
- підготовки і презентації усного і письмового повідомлення на зазначену тему.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арнольд И.В. Основы научных исследований в лингвистике / И.В. Арнольд. - М.: Высшая школа, 1991. – 140 с.
2. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики / Ф. С. Бацевич. – К. : ВЦ «Академія», 2011. – 304 с.
3. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Ф. С. Бацевич. – 2-ге вид., доповн. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.
4. Безугла Л. Р. Лінгвістична прагматика та дискурсивний аналіз / Л. Р. Безугла // Studia Philologica (Філологічні студії) : зб. наук. праць. – К. : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – Вип. 1. – С. 95–100.
5. Богдан С. Виступ на захисті науково-дослідницьких робіт із філології та мистецтвознавства (методичні рекомендації для слухачів та керівників секцій). – Луцьк, 2007. – 41 с.
6. Бочко Г.П. Українсько-німецький розмовник / Бочко Г.П. Кудіна О.Ф. – К.: Освіта, 1994. – 221 с.
7. Завьялова В.М. Практический курс немецкого языка (для начинающих). / Завьялова В.М., Ильина Л.В. – М.: ЧеРо, 1995. – 225 с.
8. Камянова Т. Практический курс немецкого языка / Т. Камянова – М.: Славянский дом книги, 2001. – 298 с.
9. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс / В. И. Карасик.– М. : Гнозис, 2004. – 390 с.
10. Карасик В. И. Языковые ключи / В. И. Карасик. – М. : Гнозис, 2009. – 406 с.
11. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – Изд. 7-е. – М. : Изд-во ЛКИ, 2010. – 264 с.
12. Кондакова Е.А. Немецкие глаголы. 456 упражнений для школьников с грамматическими пояснениями / Кондакова Е.А. – М.: Лист-Нью, 2001. – 305 с.
13. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Німецька мова – 10 - 11 клас. Профільний рівень» // <http://mon.gov.ua/content/%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0/1-nim-pr.pdf>
14. Паремская Д. А. Практическая грамматика. Немецкий язык / Д. А. Паремская. – Минск : Вышэйшая школа, 2003. – 350 с.
15. Пасик Л. А. Рись Л. Ф. Робоча програма навчальної дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)» для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Англійська мова), освітньої програми Англійська мова.
16. Пасик Л. А. До питання типології концептів / Л. А. Пасик. // Мова. Культура. Комунікація: на перехресті світів : матеріали III Міжнар. наук. конф. (Чернігів, 26 квіт. 2012 р.). – Чернігів : Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. – 2012. – С. 100–102.
17. Пасик Л. Концепт як об'єкт дослідження когнітивної лінгвістики / Л. Пасик //Актуальні питання іноземної філології : наук. журн. / [редкол. :

- I. П. Біскуб (голов. ред.) та ін.]. – Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. – № 3. – С. 124–128.
18. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А. М. Приходько. – Запоріжжя : Прем'єр, 2008. – 332 с.
  19. Сусов И.П. Лингвистическая прагматика / И.П. Сусов. - Винница: Новая Книга, 2009. – 272 с.
  20. Berliner Platz 2. Deutsch im Alltag für Erwachsene. Langenscheidt Verlag, 2004. – 298 S.
  21. Buscha A., Szita S. u. a. A Grammatik. Übungsgrammatik. Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau A1-A2, Schubert Verlag, Leipzig, 2010. – 186 S.
  22. Buscha A., Szita S. u. a. B Grammatik. Übungsgrammatik. Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau B1-B2, Schubert Verlag, Leipzig, 2011. – 266 S.
  23. Dreyer H. Lehr- und Übungsbuch der deutschen Grammatik / Hilke Dreyer, Richard Schmitt. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2000. – 359 S.
  24. EM Brückenkurs : Kursbuch. – Ismaning : Hueber, 2008. – 136 S.
  25. EM Hauptkurs : Kursbuch. – Ismaning; Muenchen : Max Hueber Verlag, 2008. – 167 S.
  26. EM Übungsgrammatik / Verlagsredaktion : D. Weers, T. Stark. – Ismaning : Max Hueber Verlag, 2002. – 248 S.
  27. Funk H., Kuhn Ch., Demme S. u. a. Studio DA1. Deutsch als Fremdsprache. Kurs- und Übungsbuch, Cornelsen Verlag, Berlin, 2010. – 256 S.
  28. Funk H., Kim D., Niemann R. Studio D A1. Deutsch als Fremdsprache. Sprachtraining. Teilband 1, Cornelsen Verlag, Berlin, 2010. – 44 S.
  29. Funk H., Kim D., Niemann R. Studio D A1. Deutsch als Fremdsprache. Sprachtraining. Teilband 2, Cornelsen Verlag, Berlin, 2010. – 40 S.
  30. Funk H., Kuhn Ch., Demme S. u. a. Studio D A2. Deutsch als Fremdsprache. Kurs- und Übungsbuch, Cornelsen Verlag, Berlin, 2012. – 276 S.
  31. Funk H., Kuhn Ch., Demme S. u. a. Studio D B1. Deutsch als Fremdsprache. Kurs- und Übungsbuch mit Zertifikatstraining, Cornelsen Verlag, Berlin, 2014. – 264 S.
  32. Hermes U. Kurzgeschichten. Einmal anders. SYSTIME Verlag, 1994. – 127 S.
  33. Niemann R. M. Studio D A2. Deutsch als Fremdsprache. Sprachtraining, Cornelsen Verlag, Berlin, 2012. – 94 S.
  34. Niemann R. M. Studio D B1. Deutsch als Fremdsprache. Sprachtraining, Cornelsen Verlag, Berlin, 2012. – 72 S.
  35. Sprechen. Schreiben. Mitreden. Ein Übungsbuch zum Training von VORTRAG und AUFSATZ in der Oberstufe, CHR KARABATOS – Verlag, 2007. – 352 S.
  36. Swerlowa O. Grammatik und Konversation. Arbeitsblätter für den Deutschunterricht / Swerlowa O. – Langenscheidt Verlag, 2002. – 187 S.